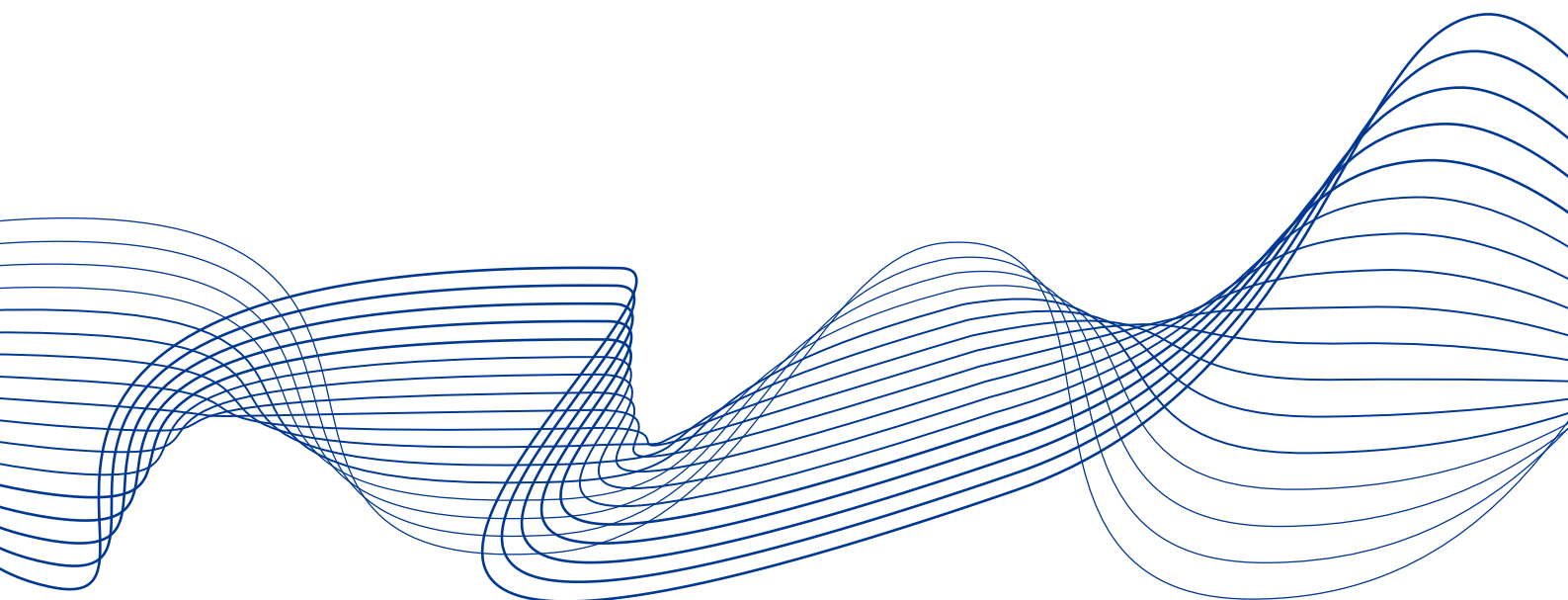


Výroční správa

2023



ESRB

Európsky výbor pre systémové riziká

Európsky systém finančného dohľadu

Obsah

Predslov	2
Zhrnutie	4
Tiráž	7



Predslov



Christine Lagardová, predsedníčka Európskeho výboru pre systémové riziká

Je pre mňa veľkým potešením predložiť vám trinástu výročnú správu Európskeho výboru pre systémové riziká (European Systemic Risk Board – ESRB), ktorá hodnotí obdobie od **1. apríla 2023 do 31. marca 2024**. Táto správa, adresovaná spoluzákonodarcom v Európskej únii a širokej európskej verejnosti, vysvetľuje, ako ESRB plnil svoj mandát. Je dôležitou súčasťou rámca transparentnosti a zodpovednosti ESRB.

Sledované obdobie sa vyznačovalo náročným makroekonomickým prostredím, výraznou volatilitou na finančných trhoch a vysokou geopolitickou neistotou. Súvahy podnikov a domácností boli vystavené tlaku v dôsledku kombinácie čoraz pomalšieho rastu, vysokej inflácie a reštriktívnych finančných podmienok. V druhej polovici roka 2023 volatilita na svetových dlhopisových trhoch zdôraznila pretrvávajúcu zraniteľnosť

finančných trhov voči neriadeným korekciám cien aktív. Prebiehajúca vojna na Ukrajine a konflikt na Blízkom východe nám pripomenuli neustálu hrozbu novej eskalácie geopolitického napätia. Kombinácia týchto faktorov znamenala, že riziká ohrozujúce finančnú stabilitu boli naďalej vysoké.

Finančný systém EÚ v tomto náročnom období preukázal svoju odolnosť, a to aj počas turbulentí v bankovom sektore v Spojených štátoch a vo Švajčiarsku v marci 2023 a volatility na svetových dlhopisových trhoch v neskoršej časti roka. Európske banky do tohto obdobia vstupovali s oveľa vyššími koeficientami kapitálu a likvidity než pred globálnou finančnou krízou. K ich odolnosti prispeli i obozretné makroprudenciálne politiky. Udalosti zdokumentované v tejto správe však pripomínajú, že je dôležité zachovať si ostražitosť a pokračovať v udržiavaní či dokonca zvyšovaní odolnosti finančného systému. V súlade s tým viaceré členské štáty sprísnilli svoje makroprudenciálne politiky, najmä v oblasti kapitálových rezerv.

Významná časť práce ESRB počas sledovaného obdobia sa zameriavala na systémové riziká ohrozujúce bankové i nebankové finančné inštitúcie. Prostredníctvom identifikácie kľúčových akčných oblastí ESRB rozšíril súbor nástrojov na riešenie kybernetických rizík vrátane nástrojov v oblasti správy informácií a koordinácie. Pokračoval tiež v hodnotení systémových dôsledkov kryptoaktív a decentralizovaných financií, pričom dospel k záveru, že príslušné orgány by mali posilniť svoju schopnosť monitorovať vývoj v ekosystéme kryptoaktív a jeho potenciálne čoraz väčší vplyv na finančnú stabilitu. ESRB tiež spolu s ECB navrhol postupný, cielený a rozšíriteľný makroprudenciálny prístup k riešeniu klimatických rizík.

ESRB aktívne komunikoval so spoluzákonodarcami EÚ s cieľom zdôrazniť význam zahrnutia makroprudenciálnej perspektívy do prebiehajúcich regulačných reforiem nebankového finančného sektora. ESRB víta finalizáciu legislatívnych revízií týkajúcich sa **investičných fondov, poisťovateľov a centrálneho zúčtovania**. Revidované pravidlá pomôžu pri odstraňovaní viacerých slabín, na ktoré poukázal ESRB. Naďalej však mešká reforma regulácie fondov peňažného trhu EÚ. V máji 2024 Európska komisia začala cielenú **konzultáciu** s cieľom



posúdiť primeranosť makroprudenciálnych politík, ktoré sa vzťahujú na nebankové finančné sprostredkovanie. Jednou z priorít ESRB v roku 2024 bude prispieť k tomuto dôležitému procesu.

Počas sledovaného obdobia z funkcie odišli dvaja ctení kolegovia. Rada by som sa poďakovala Claudii Buchovej, ktorej úloha podpredsedníčky poradného výboru pre technické otázky sa skončila jej vymenovaním za predsedníčku Rady pre dohľad ECB. Claudia významne prispela k práci ESRB, ktorý bude môcť naďalej ťažiť z jej skúseností v novej pozícii. Vďaka a uznanie tiež vyslovujem Ignaziovi Viscovi, ktorého funkčné obdobie člena generálnej rady ESRB sa skončilo v októbri 2023.

Christine Lagardová

predsedníčka ESRB



Zhrnutie

V tejto výročnej správe sa hodnotí obdobie od 1. apríla 2023 do 31. marca 2024.

Riziká ohrozujúce finančnú stabilitu boli v roku 2023 a na začiatku roka 2024 vzhľadom na náročné makroekonomické prostredie, značnú volatilitu na finančných trhoch a vysokú geopolitickú neistotu naďalej vysoké. Tlmené vyhliadky hospodárskeho rastu, klesajúce ceny nehnuteľností a prísne úverové podmienky viedli k obavám o schopnosť dlžníkov splácať dlh a všeobecnejšie i k obavám v spojitosti s cyklickými rizikami. V dôsledku premietania reakcie menovej politiky na vysoké cenové tlaky do reálnej ekonomiky a postupného ukončovania rozpočtovej podpory poskytovanej počas pandémie koronavírusu (COVID-19) došlo v roku 2023 k spomaleniu rastu reálneho HDP v EÚ. Vysoká inflácia v kombinácii s vyššími úrokovými sadzbami celkovo tlmila investičnú aktivitu firiem a spotrebiteľské rozhodnutia domácností. V druhej polovici roka 2023 tiež finančnú stabilitu otestovala značná volatilita na svetových dlhopisových trhoch, predovšetkým v prípade nebankových sektorov a investorov s vysokou mierou vystavenosti úrokovému riziku. Vojsna na Ukrajine spolu s vyostrením napätia na Blízkom východe v neskoršej časti roka 2023 navyše prispeli k nárastu geopolitickej neistoty. Ďalšia eskalácia geopolitického napätia v budúcnosti by mohla byť spojená s rizikami ohrozujúcimi finančnú stabilitu.

Banky v EÚ dosiahli v roku 2023 vysoké zisky a boli naďalej odolné voči globálnemu napätiu v bankovom sektore. Zisky bánk v EÚ sa v roku 2023 výrazne zvýšili v dôsledku vyšších čistých úrokových výnosov. Objem problémových úverov zároveň postupne klesal na historicky nízku úroveň. Výsledky celouijného záťažového testu Európskeho orgánu pre bankovníctvo (European Banking Authority – EBA) z roku 2023 potvrdili, že v nepriaznivom scenári s ťažkou recesiou v EÚ a vo svete, s rastúcimi úrokovými sadzbami a s vyššími úverovými spreadmi by si banky v EÚ zachovali svoju odolnosť. Odolnosť bánk v EÚ potvrdil i obmedzený vplyv turbulencií v bankovom sektore v marci 2023, keď došlo ku kolapsu dvoch stredne veľkých bánk v Spojených štátoch a k odhaleniu slabín v špecifických segmentoch švajčiarskeho bankového sektora vedúcich k prevzatíu Credit Suisse spoločnosťou UBS. Pokiaľ ide o ďalší vývoj, napriek vysokej ziskovosti a odolnosti bankového sektora EÚ v roku 2023 sú riziká naďalej zvýšené. Účinok vysokej inflácie a prudkého rastu úrokových sadzieb sa naplno prejaví až časom. Očakáva sa zúženie úrokových marží, čo obmedzí ziskovosť bánk v EÚ. Okrem toho tlmený výhľad rastu spolu s prísnyimi podmienkami financovania môže viesť k zhoršeniu kvality aktív v dlhodobejšom horizonte. V prípade pretrvávajúceho napätia na finančných trhoch by navyše mohlo dôjsť k zvýšeniu rizík spojených s bankovým financovaním. Vzhľadom na vysoký stupeň neistoty je nevyhnutné, aby banky zabezpečili svoju odolnosť, aby dokázali odolávať otrasom už tak tlmeného makrofinančného výhľadu.

Popri svojej práci zameranej na identifikáciu systémových rizík v Európskom hospodárskom priestore (EHS) sa Európsky výbor pre systémové riziká podieľal aj na záťažových testoch európskych orgánov dohľadu (European Supervisory Authorities – ESA). Počas sledovaného obdobia ESRB vypracoval nepriaznivé scenáre vývoja pre záťažové testy fondov peňažného trhu a centrálnych protistrán, ktoré uskutočnil Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (European Securities and Markets Authority – ESMA) v roku 2023. Vypracoval tiež nepriaznivé scenáre pre jednorazovú analýzu scenárov klimatických rizík „Fit for 55“, ktorej výsledky budú zahrnuté do



záverečnej správy európskych orgánov dohľadu a Európskej centrálnej banky (ECB) na predloženie Európskej komisii.¹

Počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto výročná správa, sa ESRB zaoberal viacerými otázkami vyplývajúcimi zo vzájomného pôsobenia aktuálneho hospodárskeho prostredia a zraniteľností vo finančnom systéme.² Išlo okrem iného o potenciálne ponaučenia z turbulencií v bankovom sektore, ku ktorým došlo v marci 2023, napríklad pokiaľ ide o citlivosť bánk na riziká spojené s vyššími úrokovými sadzbami. ESRB sa tiež venoval vylepšovaniu monitorovania a merania systémového rozmeru likviditných rizík.

Počas sledovaného obdobia ESRB pokračoval v práci na viacerých dôležitých medzisektorových a cezhraničných politických iniciatívach. V rámci tejto práce ESRB a ECB uverejnili spoločnú správu o makroprudenciálnom rámci riadenia klimatických rizík. ESRB tiež predložil návrhy opatrení týkajúce sa rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu súvisiacich s kybernetickými incidentmi, kryptoaktívami a decentralizovanými financiami. Cieľom jeho úvah a návrhov v tejto súvislosti je zmierniť známe riziká a slabiny, ktoré zasahujú celý finančný systém. ESRB spolu s ECB posúdil aj dôsledky vyššej inflácie a prostredia vyšších úrokových sadzieb na makroprudenciálnu politiku, pričom sa zameriaval najmä na vzájomné pôsobenie menovej a makroprudenciálnej politiky v rôznych fázach cyklu. Súčasťou tejto medzisektorovej a prierezovej práce bola aktualizácia hodnotenia sektora rezidenčných nehnuteľností a ďalšie kroky v nadväznosti na vydanie odporúčania ESRB o expozíciách týkajúcich sa komerčných nehnuteľností.³ V rámci aktualizácie hodnotenia sektora rezidenčných nehnuteľností ESRB dospel k záveru, že ustálenie trhov s rezidenčnými nehnuteľnosťami zatiaľ netrvá dostatočne dlho nato, aby viedlo k podstatnej úprave hodnotenia rizík z roka 2021.

ESRB pokračoval vo svojej práci na špecifických politikách bankového sektora. V rámci tejto činnosti sa podieľal na prebiehajúcej revízii makroprudenciálneho rámca, ktorú vykonáva Európska komisia. Dlhodobá vízia ESRB pre makroprudenciálnu politiku bola v roku 2022 zdokumentovaná v **konceptnom dokumente**, ktorý naďalej slúži ako základ jeho práce na revízii. ESRB tiež ďalej analyzoval spôsob uplatňovania koncepcie kladnej neutrálnej miery proticyklickej rezervy u viacerých členov ESRB.

ESRB pokračoval vo vývoji spoločného rámca nastavenia makroprudenciálnej politiky pre banky na základe metodík, ktoré prvýkrát navrhol v rokoch 2019 a 2021. Rámec nastavenia makroprudenciálnej politiky umožňuje systematicky a kvantitatívne porovnávať riziká ohrozujúce finančnú stabilitu s makroprudenciálnymi opatreniami prijatými na ich riešenie s cieľom posúdiť nastavenie makroprudenciálnej politiky jednotlivých krajín ako neutrálne, voľné alebo prísne. V januári 2024 ESRB uverejnil správu, v ktorej zdokumentoval ďalšie metodické vylepšenia tohto rámca.⁴ ESRB tiež rámec využíval na účely podpory alebo kritického posúdenia makroprudenciálnych rozhodnutí jednotlivých členov ESRB.

¹ Podrobnejšie informácie: **Fit for 55: Delivering on the proposals** na internetovej stránke Európskej komisie.

² Ďalšie informácie sú v boxe *March 2023 banking turmoil: causes and main lessons for financial stability*.

³ **Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká o zraniteľných miestach sektora nehnuteľností určených na podnikanie v Európskom hospodárskom priestore (ESRB/2022/9)** (Ú. v. EÚ C 39, 1.2.2023, s. 1).

⁴ Správa kontaktnej skupiny pre nastavenie makroprudenciálnej politiky, ktorá je súčasťou pracovnej skupiny pre nástroje ESRB, **Improvements to the ESRB macroprudential stance framework**, Európsky výbor pre systémové riziká, január 2024.



Počas sledovaného obdobia došlo v niekoľkých členských štátoch EÚ k sprísneniu makroprudenciálnej politiky v reakcii na nárast cyklických rizík.

Bolo prijatých viacero kapitálových opatrení, predovšetkým v súvislosti s proticyklickými kapitálovými rezervami, ktorých cieľom bolo najmä sprísnenie aktuálneho nastavenia makroprudenciálnej politiky. Prijaté boli tiež viaceré opatrenia zamerané na dlžníkov, ktoré však celkovo neboli špecificky zamerané na sprísnenie či uvoľnenie nastavenia makroprudenciálnej politiky. Z celkového pohľadu na požiadavky na kapitálové rezervy v rámci EHS vyplýva všeobecný pokles rezerv na krytie systémového rizika od pandémie, ktorý však bol celkovo do značnej miery vykompenzovaný vytváraním proticyklických rezerv podobného rozsahu.

Mimo bankového sektora sa napriek opakovaným výzvam ESRB na reformy regulačného rámca v nebankovom finančnom sektore podarilo dosiahnuť len malý pokrok.

Počas sledovaného obdobia spoluzákonodarcovia EÚ ukončili revíziu prudenciálnych pravidiel týkajúcich sa investičných fondov, poisťovateľov a centrálneho zúčtovania. Pokiaľ ide o centrálnu zúčtovanie, ESRB sa spolu so spoluzákonodarcami podieľal na návrhoch na zavedenie požiadavky na aktívny účet s cieľom prispieť k riešeniu obáv identifikovaných v súvislosti s expozíciami voči určitým zúčtovacím službám poskytovaným viacerými centrálnymi protistranami zo Spojeného kráľovstva. ESRB tiež navrhol možnosti riešenia rizík týkajúcich sa investičných fondov podnikových dlhopisov a realitných investičných fondov z hľadiska finančnej stability. V rámci práce zameranej na monitorovanie rizík v niektorých častiach nebankového finančného sektora okrem toho ESRB zverejnil svoju každoročnú správu o rizikách nebankového finančného sprostredkovania v EÚ (EU Non-bank Financial Intermediation (NBFi) Risk Monitor).⁵ Vzal tiež na vedomie oznámenie Európskej komisie z januára 2024 o začatí cieľenej konzultácie o makroprudenciálnych politikách pre nebankových finančných sprostredkovateľov v priebehu roka 2024. Informácie o odpovedi ESRB na túto konzultáciu budú uvedené v budúcoročnej výročnej správe.

ESRB si plnil svoju povinnosť zodpovedať sa a podávať správy Európskemu parlamentu a verejnosti.

Na tento účel sa predsedníčka ESRB 20. marca 2023 zúčastnila na verejnom vypočutí vo Výbore Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové veci (ECON). Zúčastnila sa tiež na dôverných stretnutiach s predsedníčkou a podpredsedami výboru ECON, na ktorých sa diskutovalo o rizikách ohrozujúcich finančnú stabilitu. V rámci svojej zodpovednosti voči verejnosti ESRB v júli 2023 vydal výročnú správu za rok 2022. ESRB tiež zorganizoval niekoľko konferencií a workshopov s cieľom podporiť diskusiu o makroprudenciálnej politike. V rámci svojho mandátu usporiadal výročné stretnutie s Výborom európskych orgánov pre dohľad nad výkonom auditu a so štatutárnymi audítormi globálne systémovo dôležitých finančných inštitúcií a poisťovateľov so sídlom v EÚ. ESRB tiež usporiadal svoju siedmu výročnú konferenciu, ktorá sa zameriavala na budúce výzvy v oblasti finančnej stability vrátane vznikajúcich rizík a možných regulačných protipatrení.

⁵ **EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor 2023**, Európsky výbor pre systémové riziká, jún 2023.



Tiráž

© Európsky výbor pre systémové riziká 2024

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Nemecko
Telefón +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.

Vysvetlenie pojmov je uvedené v [glosári ESRB](#) (len v angličtine).

PDF ISBN 978-92-9472-367-3, ISSN 1977-5253, doi:10.2849/357685, DT-AA-24-002-SK-N